

SKOGSMÄSTARPROGRAMMET
Examensarbete 2016:35

**Kan man med hjälp av en
”prova på”-dag öka intresset för
naturbruksgymnasiet - skog?**

*With help from a tryout day on forest gymnasium
can the interest increase?*

Jonas Andersson

Kan man med hjälp av en ”prova på”-dag öka intresset för naturbruksgymnasiet - skog?

With help from a tryout day on forest gymnasium can the interest increase?

Jonas Andersson

Handledare: Börje Börjesson, SLU Skogsmästarskolan

Examinator: Eric Sundstedt, SLU Skogsmästarskolan

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: Självständigt arbete (examensarbete) med nivå och fördjupning G2E med möjlighet att erhålla kandidat- och yrkesexamen

Kurstitel: Kandidatarbete i Skogshushållning

Kurskod: EX0624

Program/utbildning: Skogsmästarprogrammet

Utgivningsort: Skinnskatteberg

Utgivningsår: 2016

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Serienamn: Examensarbete/SLU, Skogsmästarprogrammet

Serienummer: 2016:35

Omslagsbild: Granskog, foto Jonas Andersson

Nyckelord: skogsbruk, skola, rekrytering

Sveriges lantbruksuniversitet
Skogsvetenskapliga fakulteten
Skogsmästarskolan

FÖRORD

Denna rapport är det som avslutar Skogsmästarprogrammet i Skinnskatteberg. Rapporten är en c-uppsats och det motsvarar 15 högskolepoäng. Rapporten har betytt mycket för författaren, för att ämnet rapporten berör är mycket viktigt för skogsveriges framtid. För att rekrytering till skogsbranschen är ett problem som vi står inför och det ökar svårigheten att förse kompetens till skogsbranschen.

Rapporten har inneburit mycket jobb både med att skriva rapporten och utföra datainsamlingen. Författaren vill därför rikta tack till några, Olle Gunnarsson och naturbruksgymnasiet i Ljusdal, rektor för Bergsjö centralskola Eva Klang, rektor för Fränsta skola Roger Jagebo, Börje Börjesson vid Skogsmästarskolan och författaren vill även rikta ett stort tack till författarens mor som hjälpt honom under tuffa stunder genom arbetets gång.

Jonas Andersson

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Förord.....	iii
Innehållsförteckning.....	v
1. Abstract.....	1
2. Inledning.....	3
2.1 Bakgrund och syfte.....	3
2.2 Frågeställningar.....	3
2.3 Avgränsning i undersökningen.....	3
2.4 Branschens efterfrågan.....	4
2.4.1 Vad vill en maskinentreprenör se hos en student?.....	4
2.4.2 Vad vill en skogsvårdsentreprenör se hos en student med inriktning röjning?.....	5
2.5 Naturbruksgymnasiet Ljusdal.....	6
2.5.1 Maskinprofilen.....	6
2.5.2 Jaktprofilen.....	6
2.5.3 Bioenergiprofilen.....	7
2.6 Skogen i skolan.....	8
2.6.1 Skogen i Skolans verksamhet.....	8
2.6.2 Skolskogen.....	8
2.7 SLA – Skogs och lantbruksarbetsgivarna.....	9
2.7.1 Programråd skog.....	9
2.7.2 Praktikstöd.....	9
2.8 GY-11.....	10
2.8.1 Innebörden av GY-11.....	10
2.8.2 GY -11 för naturbruksprogrammet, skog.....	11
3. Material och metoder.....	13
3.1 Enkäten.....	13
3.2 ”Prova på” dagen.....	14
4. Resultat.....	19
4.1 Generellt intresse.....	19
4.2 Sökande till naturbruksprogrammet skog.....	21
4.3 Kännedom om naturbruksgymnasiet.....	22
4.3 ”Prova på” dagen.....	24
5. Diskussion.....	27
6. Sammanfattning.....	31

7. Referenslista	33
7.1 Publikationer.....	33
7.2 Internetdokument.....	33
7.3 Personliga meddelanden	34
8. Bilagor.....	35

1. ABSTRACT

The purpose of this study is to see if a tryout day can increase the interest and the number of students applying for the forestry gymnasium. Today's situation is that there is a huge lack of people that wants to work with forestry today. And that could be seen on the apply numbers for the forestry gymnasium. Inviting two schools to a tryout day at the forestry gymnasium in Ljusdal has made the study. Two surveys have been made, one before and after the tryout day. The result says that the interest for forestry has increase from a 3,5 to a 4.2 and 75 % of the students that participated in the study said they could think about applying for the forestry gymnasium when the time comes.

2. INLEDNING

Den här studien är gjord tillsammans med Nordanstigs kommun, Fränsta skola och naturbruksgymnasiet i Ljusdal, Det jag har undersökt är om en "prova på" dag öppnar ögonen för elever som går i åttonde klass och det resulterar i att fler söker sig till ett naturbruksgymnasium med inriktning skog.

2.1 Bakgrund och syfte

Skogsbruk har en lång tradition i Sverige, skogsbruk är en av de största varuexporter vi har. Därför är utbildning inom skog och hållbart skogsbruk en viktig del i att Sverige ska kunna fortsätta med att bruka skogen på ett bra och hållbart sätt. Hur kan det då komma sig att andelen ungdomar som söker sig naturbruksprogrammen minskar? Detta är en mycket intressant fråga. Vad händer när människorna som vill jobba i skogssektorn tar slut eller att utbildningarna försvinner?

Idén till att göra en studie som handlar om att rekrytera ungdomar till skogssektorn väcktes under min tid på Skogsmästarskolan i Skinnskatteberg när min tanke om karriärsväl började som riktades mot att bli naturbrukslärare. Vad var det som fick mig att välja en skoglig bana? Holmen skog arrangerade då något som kallades Holmenprao där eleverna i åttonde klass fick testa allt vad skogssektorn har att erbjuda. När eleverna fick besöka naturbruksgymnasiet Ljusdal så fick eleverna testa mycket roligt och fick mycket information om just naturbruksgymnasiet. Det var den praon som fick mig till att välja Ljusdal. Innan den dagen visste jag inte om att naturbruksgymnasiet fanns. Nu har det visat sig att elever från Nordanstigs kommun inte längre är med på den praon där fick jag min idé att öka intresset för naturbruksgymnasiet genom en sådan här dag.

2.2 Frågeställningar

- Är skog intressant för ungdomar från Fränsta och Nordanstig idag?
- Vad är mest intressant av de inriktningar som finns?
- Vad tycker ungdomar om skogsbruk idag?
- Vet ungdomar att naturbruksgymnasiet inriktning skog finns?
- Kan ungdomarna tänka sig att gå en skogsutbildning?
- Kan en sådan här skogsdag bidra till att ändra inställningen till skogsbruk och utbilda sig inom skogssektorn?

2.3 Avgränsning i undersökningen

Arbetet är begränsat till upptagningsområdet för naturbruksgymnasiet i Ljusdal, och inriktat mot de områden där det har varit en mindre andel sökande ifrån.

Geografiska området som är norr om Ljusdal med Nordanstigs kommun och Fränsta området som tillhör Ånge kommun, valdes ut av mig och Olle Gunnarsson lärare vid naturbruksgymnasiet i Ljusdal. Undersökningen är gjord med hjälp av enkäter, en

före skogsdagen för att kunna välja ut de elever som hade ett stort skogsintresse och de med medelmåttigt skogsintresse för att kunna "vända" dessa och öppna ögonen till naturbruksgymnasiet, inriktning skog. Sedan en enkät till för att se vad "prova på" dagen givit för resultat och om det är något ett naturbruksgymnasium bör fortsätta med.

2.4 Branschens efterfrågan

För individer som vill jobba med manuellt skogsarbete t.ex. röjning, plantering och arbete med motorsåg, ser jobbprognoserna god ut. Fördelar är om man innehar B-körkort och motorsågskörkort AB är ett måste (Länk A). För skogsmaskinsförare ser jobbprognoserna ännu ljusare ut än för manuellt skogsarbete. Arbetsförmedlingen ser att arbetsmarknaden för skogsmaskinsförare kommer att se ljus ut under året, efterfrågan kommer ligga på ungefär samma nivå under en 10 års period se figur 2.1 och 2.2 (Länk B).

Figur 2.1. Prognos för hur konkurrensen ser ut för skogsmaskinförare. Enligt arbetsförmedlingens yrkesprognos ser den lika ut om 5 och 10 år. Källa: Arbetsförmedlingen, 2015, Länk B

Figur 2.2. Prognos för hur konkurrensen ser ut för skogsarbete (manuella arbeten). Arbetsmarknaden är i bättre balans här än ovan. Prognos för 5 och 10 års period saknas här. Källa: Arbetsförmedlingen, 2015, Länk A

2.4.1 Vad vill en maskinentreprenör se hos en student?

När man frågar en maskinentreprenör vad kollar du på när du ska anställa en nyexaminerad elev från ett naturbruksgymnasium, har lite olika svar getts men med några gemensamma nämnare. Eleverna är duktiga teoretiskt t.ex. naturvård och maskinteknik dock sämre praktiskt och dålig "maskinkänsla" (service, fällteknik, krankörning och planering). Bättre lektioner i praktisk planering och uppläggning av arbetet t.ex. hur man ska lägga upp slagen och basvägarna bör eleverna vara bättre på (Personligt meddelande, A Lehtikoinen, Uvanå skogstjänst AB). En annan entreprenör tittar långsiktigt och tittar på grundfysiken, kroppen slits illa och har man inte grundfysiken så slits kroppen ännu hårdare, och man får förslitningsskador vid tidig ålder menar Höglin. Attityden till jobbet ses också som en viktig del (Personligt meddelande, Höglin, Maskin och demontering i Gnarp, 2015).

"På jobbet jobbar man och släpper vad som man planerar för helgen"

(Personligt meddelande, Höglin, Maskin och demontering i Gnarp, 2015)

Höglin menar att mobiltelefon och den ständiga uppkopplingen mot sociala medier påverkar negativt. Nyexaminerade elever har dålig koll på vad det kostar att driva en

maskin och att det lätt blir lite lekstuga. Lehtikainen tycker att eleverna som kommer ut har för bråttom och är dåliga på att ställa in maskinen t.ex. kranens hastighet.

Vad tittar dessa två entreprenörer på, sammanfattning:

- Hur bra maskinkänslan är (service, fällteknik, krankörning och planering samt kunna ställa in maskinen).
- Attityden till arbetet.
- Att man jobbar när man är på jobbet (inte pratar onödigt mycket i telefon, sociala medier mm).
- Hur bra grundfysiken är hos den arbetssökande.

Vad kan de stora bolagen/ekonomiska föreningar göra för att små entreprenörer skall kunna anställa nyexaminerade? Enligt Höglin borde de kunna ge någon typ av täckningsbidrag för att täcka den förlorade inkomsten för att en elev som inte klarar av att producera. T.ex. 100 kronor timmen på skiftet som den nyexaminerade kör eller några kronor till per m³.

Entreprenörerna Höglin och Lehtikainen vill att eleven ska ha mycket maskintid innan eleven kommer ut i arbetslivet, kunna jobba självständigt, kunna basservicen på maskinen och kunna producera det som krävs.

2.4.2 Vad vill en skogsvårdsentreprenör se hos en student med inriktning röjning?

Röjningsentreprenörerna har lite andra problem att stå inför eftersom arbetet är säsongsbetonat. Säsongen kan variera så pass mycket från år till år (entreprenören håller till i norra Hälsingland) med snömängd mm, det blir svårt att göra någon typ av prognos för hur mycket jobb man kan ta på sig, ett annat stort hot kan man tänka sig att arbetaren skall få ett jobb som han/hon kan jobba med året runt (Personligt meddelande, R Ohlsson, Helsing skog och service, 2015). När någon nyexaminerad söker jobb hos de tillfrågade entreprenörerna nämner de t.ex. personlighet, hur de passar in i gruppen (de övriga i arbetslaget), hur duktiga de är på att jobba och lokalsinnet. Syns det tydligt att en person inte funkar ihop med en annan i gruppen bör man försöka sätta den personen bredvid någon som de funkar för (Personligt meddelande, M Andersson, Baståsen skog och service KB).

"Om en person t.ex. är duktig på att röja men inte så duktig på att hålla farten uppe, får man sätta den där det är tätt så han/hon får chansen att röja och göra snyggt. Så får alla chansen att jobba med röjning."

(Personligt meddelande, M Andersson, Baståsen skog och service KB)

Balansen på arbeten med skogsarbete är ganska god idag, men problemet är att hålla kvar arbetarna efter en vinter kan vara svårt menar Ohlsson, han har några idéer om att ev. ha en liten Vimek grupp eller dylikt för att kunna dels ha omväxlande arbetsuppgifter åt personalen, dels ha arbete under vintertid.

2.5 Naturbruksgymnasiet Ljusdal

Naturbruksgymnasiet i Ljusdal erbjuder idag en gymnasial utbildning inom skog- och djurvård. Skogsprogramet delas efter år ett upp i tre olika profiler maskin-, jakt- och bioenergiprofilen. Eleverna får välja profil när de slutar årskurs ett. Årskurs ett består av grundläggande gymnasieämnen samt grundläggande skogskunskaper t.ex. motorsågs-, röjsågskörkort AB, mark och växtlära, naturbruk, entreprenörskap och mångbruk av skog. Eleverna kan även välja sådana kurser så att de får högskolebehörighet. (Länk C).

2.5.1 Maskinprofilen

Maskinförarens jobb är ett mycket krävande arbete, som kräver hög koncentration och snabba beslut, därför börjar man med att köra simulator och teori om maskinerna. Eleven får i kombination med simulatören börja köra riktiga maskiner (till en början skotare, i årskurs två), samt vara ute på en skarp avverkning och skota. När tredje året startar får eleverna börja köra skördare, börjar med simulator och teori t.ex. felsökning, service, maskindatorn och reparation. Efter grundkursen blir det även skarpa övningar, slutavverkning som eleverna själva får vara med att planera miljö- och kulturhänsynen. Grönt kort slutavverkning är också en del som ingår. APL (arbetsplatsförlagt lärande) är en stor del av utbildningen för att kunna ge eleverna en chans att få kontakt med en entreprenör eller liknande (Länk D).

Sammanfattning, maskinprofilen:

- Simulatorträning
- Praktisk körning på "verkliga" uppdrag
- Planering av miljö och naturvårdshänsyn
- Felsökning och apteringsdatoren
- Arbetsplatsförlagd utbildning
- Grönt Kort
- ADR och Heta Arbeten

Detta motsvarar kurserna:

- Terrängtransporter 100 p
- Virkestransport med skotare 100 p
- Avverkningsmaskiner 100 p
- Skogsmaskiner specialisering (skördare) 200 p
- Skogsskötsel specialisering (gallring) 100 p

2.5.2 Jaktprofilen

Eleven väljer jaktprofilen under slutet av årskurs ett, i samband med det, får eleven vara med på lite övningsskytte, samt lite viltvårdslära. Jägarexamen är obligatorisk för att få gå jaktprofilen, eftersom att man måste ha sökt vapenlicens innan andra måndagen i oktober år två (dispens ges från gymnasiet om eleven är lämplig för att få vapenlicens tidigare än 18 år). Under våren år två testar eleven också på viltvård,

ädfiske, lite skytte och byggnation av fällor. Årskurs tre består hösten mestadels av praktisk jakt t.ex. kaninjakt på Gotland, jakt på vildsvin och hjort i Småland och vildren i Norge. Tillvaratagning av allt vilt är också en stor del av profilen, där får eleverna t.ex. stycka och laga mat på viltet eleven fällt. Utbildning i jaktledande och representation. Ingår också APL som är en stor del av utbildningen, jaktprofilen består av fem veckor på jaktgods eller jaktcamper någonstans i Sverige. Profilen kan även ge behörighet till högskola (Länk E).

Sammanfattning, jaktprofilen:

- Praktisk jakt på de flesta jaktbara villebråd, med tyngdpunkt på klövvilt.
- Slakt, styckning, trofémontering.
- Viltvård och övningsskytte.
- Företagsekonomi.
- Representation.
- Hundavel och genetik.
- Lagstiftning.
- Jaktledarskap

Detta motsvarar kurserna:

- Fiske och vattenvård 1
- Jakt och viltvård 1
- Jakt och viltvård 2

2.5.3 Bioenergiprofilen

Bioenergiprofilen väljs i slutet av årskurs ett, med inriktning på bioenergiproduktion med skogen som grundpelare och att jobba mot industrierna. Eleven får en grundkurs i att framföra olika typer av maskiner som används för biomassaproduktion och service av dessa. Eleven erbjuds även grönt kort i gallring och slutavverkning, samt testa på att såga virke i en liten såg för att ge en större insikt i hur råvaran ser ut när den går från stock till sågad vara (Länk F).

Sammanfattning, bioenergi:

- Grönt kort.
- Testa såga virke, litet sågverk.
- Se produktionskedjan råvara – färdig produkt.
- Grund energi och förbränning.
- Köra olika maskiner

Detta motsvarar kurserna:

- Terrängtransporter 100 p
- Virkestransport med skotare 100 p
- Förnybar energi 100 p
- Lastmaskiner och truckar 100 p
- Serviceteknik Naturbruk 100 p

- Skogsskötsel specialisering 100 p

2.6 Skogen i skolan

Skogen i Skolan är en organisation som idag hjälper lärare på grundskolan årskurs 1-9, att förmedla kunskap om den svenska skogsindustrin för att väcka ett intresse hos barnen/ungdomarna vid tidig ålder. Detta för att kunna få intresset för skogen och skogsbruksprodukter bevarat för framtiden.

2.6.1 Skogen i Skolans verksamhet

Skogen i skolan som nämnts ovan hjälper lärare att förmedla kunskapen om skog och skogsbruk via kunskap från forskare, skogsföretag och myndigheter. Skogen i skolan bedrivs i den aktuella skolans regi för att lärare ska kunna använda sig av hjälpen på lärarens villkor. Detta organiseras på regional och nationell nivå. Detta görs av en regionsamordnare som får sina uppdrag av en styrgrupp inom regionen. Regionsamordnaren jobbar i sin tur mot en ansvarig person på skolan. Skogen i skolan hjälper även till att starta en skolskog som kan vara ett bra komplement till lärarens inomhuslektioner (Länk G). Skogen i skolan utvecklar även pedagogiskt inlärningsmaterial som går att koppla till aktuell läroplan, vilket i sin tur ger barn/ungdomar en möjlighet att se praktisk tillämpning av sina kunskaper.

2.6.2 Skolskogen

Skolskogen ska vara ett område som ligger lätt tillgängligt för elever att ta sig till på ett säkert sätt från skolområdet. Bäst är om skogen ligger i direkt anslutning till skolområdet. Skogsområdet ska vara avgränsat och helt avsatt till ändamålet lärande för eleverna och som pedagogiskt hjälpmedel för lärare och personal. Området blir en typ av arrende så ett avtal måste tecknas mellan markägare och skolan för att kunna utnyttja detta område, detta gäller även om kommunen äger marken. Detta avtal måste slutas för att skolan ska kunna undantas från allemansrätten en aning t.ex. ta ner något träd av säkerhetsskäl eller ställa upp en materialbod eller liknande (Länk H). Enligt Bergquist (2008) så är en bra skolskog ett område som hyser olika typer av miljöer så man kan anpassa undervisningen till olika områden i skolskogen.

Egenskaper som kännetecknade de mest framgångsrika områdena var rumslighet, komplexitet, originalitet och vildhet. Detta tyder på att skogar som ger en omslutande känsla samt upplevs som spännande kan främja skolskogsverksamheten.

(Bergquist 2008, s 3)

Bergquist (2008) menar också att det är nödvändigt att anpassa områdets storlek till i vilken omfattning man ska använda sig av området, samt vilken ålder eleverna har. Ju yngre eleverna är desto mer blir avståndet en viktig faktor, den ses även mer betydelsefull än att skogen ger en skogskänsla, samt att lärare använder sig av

denna skolskog så ofta det är möjligt och läroplaner tillåter detta.

2.7 SLA – Skogs och lantbruksarbetsgivarna

SLA är en organisation som arbetar för ett samarbete mellan t.ex. ett naturbruksgymnasium och näringslivet för att eleverna ska få så god utbildning som möjligt och även ge eleven en framtid inom naturbruksbranschen. I skogsbrukets fall så har varje lokal skola ett programråd med branschen, där företagare och entreprenörer som är med i SLA sitter tillsammans med skolrepresentanter för att kunna hålla den kvaliteten på utbildningen branschen kräver och efterfrågar (länk I).

2.7.1 Programråd skog

Programråd är något som ska finnas på alla gymnasieprogram som är ett yrkesförberedande program, om fler program än skog finns så ska det finnas ett särskilt programråd för skog. Detta programråd måste ha fyra ledamöter som skall komma från företag som är med i SLA, där en av dessa väljs till ordförande. SMF skogsentreprenörerna utser även en representant till detta råd. Övriga i rådet utses av skolan men måste ha behörighet att ta beslut på mötet. Elever som är utvalda ska också närvara vid detta möte. SLA och skolorna strävar efter att ha detta möte tre gånger/år (länk J).

SLA:s huvuduppgifter är att vara behjälplig vid APL, utbilda skolans personal, och öka intresset för skogsutbildningen. Att vara behjälplig vid APL är t.ex. hjälpa skolan se till att APL platserna är lämpliga för eleverna, hur skolan informerar APL-värdarna om tider för APL och framför allt besluta om utdelning av ersättning till APL-värdarna. Utbilda skolans personal menar SLA att lärare och instruktörer ska få vara med på de utomstående företagens internutbildningar mm. Öka intresset för skogsutbildningarna, där ska SLA tillsammans med skolan ta fram en plan för att kunna marknadsföra skolan på ett bra sätt tillsammans med branschen, samt ge stöttning till idéer som de lokala gymnasierna har för att rekrytera elever (länk J).

2.7.2 Praktikstöd

Att bedriva skogsutbildning är kostsamt, att som entreprenör i sin tur ta sig an att hålla APL för en elev är också en kostsam verksamhet. Driva skogsföretag är dyrt pga. dyra maskiner osv. när entreprenören tar på sig att hålla APL för en elev så kan entreprenören söka ersättning från SLA för att kunna täcka några av de utgifter som eleven ger med minskad produktion mm. Naturbruksgymnasiet har i sin tur ansvar att se till att entreprenören är okej som APL-värd, för att kunna söka detta praktikstöd måste entreprenören även genomgå en utbildning hos skogsbrukets yrkesnämnd (SYN) (länk J).

För att få denna ersättning så måste APL-värden få fullgod information om eleven i fråga och att entreprenören är medlem i SLA. Utbetalning är för APL på maskin 1 000 kr/dag i max 10 veckor, vid motormanuellt arbete så är ersättningen 200 kr/dag i max 2 veckor. Krav finns då på entreprenören några exempel (länk J).

- Eleven ska ha kört maskin minst 20 timmar i genomsnitt
- APL-värden ska ha jobbat med storskaligt skogsbruk

- APL-värden ska ge eleven en bra inblick och kunskaper om hur ett maskinlag fungerar

2.8 GY-11

Gymnasiereformen som kom 2011 är i grunden en enkel indelning med en väg för att förbereda sig inför högskolestudier och en väg för att kunna arbeta med det man är utbildad till direkt efter gymnasiet men inte få behörigheter till att läsa på högskola. Enligt SOU 2008:27 så startade det som idag motsvarar teoretiskt gymnasium i Sverige på 1920-talet med då två linjer att välja på. I början på 1950-talet så kom en tredje linje av skolgång med två inriktningar. Mitten på 1960-talet så blev det fem olika inriktningar.

Ungdomsskolor med praktisk inriktning började ta form i slutet av 1910-talet, det gjorde man för att branscherna kräver högre kompetens hos de som kommer ut i arbetslivet från skolan, detta pågick fram till 1930-talet. Då skedde större delen av utbildningen på arbetsplatsen. Bredning av utbildningen skedde då för att eleverna skulle kunna ha rätt kompetens. Fram till 1950-talet då den tekniska utvecklingen började gå väldigt snabbt och ännu mer kompetens krävdes av eleven när denne skulle börja arbeta. Insikten om att utbildningen måste läggas på andra platser än på t.ex. fabriken blir ett faktum, med dyrare maskiner större skaderisk mm så måste man ge eleven möjlighet att få kunskapen på annat sätt. Utbildningen förflyttades då till andra områden än t.ex. fabriken (SOU 2008:27).

När 1970-talet tog sin början då valde man att slå ihop den teoretiska skolgången med den praktiskt inriktade detta valde man att döpa till Lgy 70. För de elever som ville gå en praktisk inriktning resulterade detta i att eleven fick ca en tredjedel mindre praktiska ämnen och fick läsa grundämnena under den tiden, och bara under två års tid (Skolverket, 2011). Nästa ändring i gymnasiereformen kom i mitten på 1990-talet, då övergick alla gymnasieutbildningarna till att vara tre år långa. Högskolebehörighet gavs då till alla för man ökade på antalet obligatoriska kurser så även de elever som valde yrkesinriktning fick läsa tillräckligt med kurser för att få behörighet till att kunna söka till någon lämplig högskola (Skolverket, 2011). Nästa ändring kom hösten 2011 vilket är den gymnasiereform vi har nu.

2.8.1 Innebörden av GY-11

Innebörden av den nya gymnasiereformen kan enligt Regeringens proposition 2008/09:199 sammanfattas till 4 punkter.

- Eleverna ska bli väl förberedda
- Alla ska nå målen
- Utbildningarna ska vara likvärdiga
- Tydliga studievägar och styrdokument

(Regeringens proposition 2008/09:199)

Betydelsen för dessa punkter följer nedan

Eleverna ska vara väl förberedda, menar Regeringens proposition 2008/09:199 (länk K) att eleven ska vara mogen för arbete om den valt yrkesförberedande program, om eleven istället valt högskoleförberedande linje så ska eleven vara mogen för detta. Yrkesförberedande program så menar Regeringens proposition 2008/09:199 att eleven ska ha stor kunskap om hur ett specifikt yrke fungerar. Eleven ska även få chans att komma ut i yrkeslivet under utbildningen.

Alla ska nå målen, att så få elever som möjligt ska misslyckas eller hoppa av aktuell utbildning. Intagningspoängen på gymnasieutbildningar ska även vara höga för att eleven ska vara väl förberedd för en högre studietakt än eleven är van vid, enligt Regeringens proposition 2008/09:199 (länk K).

Utbildningarna ska vara likvärdiga, att om eleven går t.ex. en skogsutbildning i Kalix, Ljusdal eller Tvååker så ska utbildningen ha samma mål för eleven och eleven ska ha liknanden kunskaper oavsett vart den har gått sin gymnasiala utbildning någonstans enligt Regeringens proposition 2008/09:199 (länk K).

Att studievägar och styrdokument ska vara tydliga, att alla som berörs av detta t.ex. eleven, elevens mor och far samt en potentiell arbetsgivare ska kunna se vad utbildningen ska innehålla under den tid som eleven går på skolan. Dessa styrdokument kommer listas nedan enligt Regeringens proposition 2008/09:199 (länk K).

- Skollagen
- Gymnasieförordningen
- Läroplan
- Examensmål
- Ämnesplan

(Skolverket 2011)

Dokumenterna som nämns ovan är enligt skolverket (2011) de som styr gymnasiet idag. Skollagen är det som styr alla dokument och de andra dokumenterna är till för att kunna tyda och dela upp skollagen till mindre delar. Dokumenterna används mycket av lärare för att t.ex. kunna planera sin undervisning, i det fallet är det mest läroplanen som används (Skolverket 2011). Dessa går att hitta på skolverkets hemsida, där finns läroplaner mm för alla att hitta.

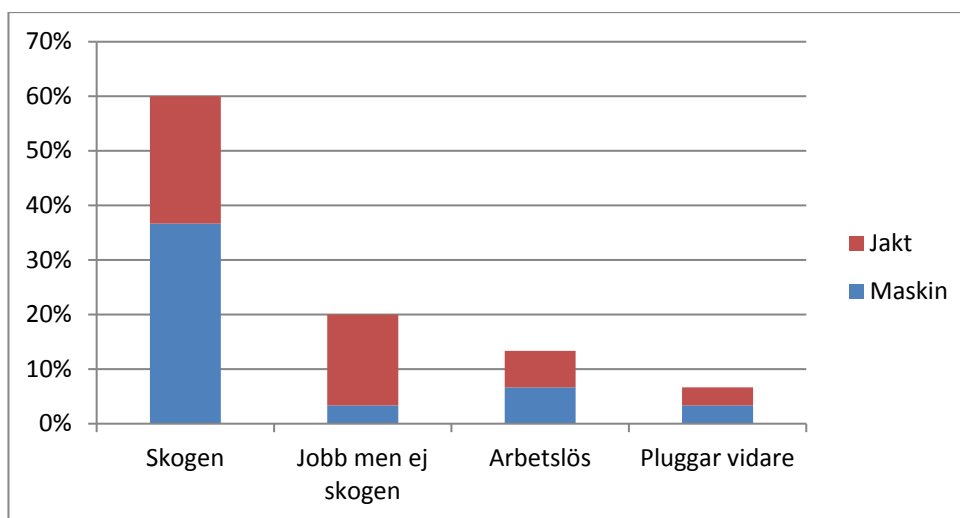
2.8.2 GY -11 för naturbruksprogrammet, skog

Naturbruksprogrammet ska ge eleven kunskaper och insikter om hur man brukar naturen på ett bra och hållbart sätt under en längre tid. Naturbruksprogrammet ska också ge eleven möjlighet om den så vill, att läsa några kurser som kan ge ett berättigande till att söka sig till högskolestudier mot något naturvetenskapligt område (Skolverket 2011) t.ex. skogsmästarprogrammet. Dessa kurser kommer då att läggas under elevens individuella val.

Inriktningen skog riktar sig till elever som vill jobba med en uthållig och hållbar resurs. Skogsinriktningen lägger stor vikt vid att lära eleverna de tekniska aspekterna på skogsbruk, även en stor del biologiska delar för att eleven ska kunna väga in den

biologiska faktorn i förhållande till vilken avkastning markägaren eller liknanden vill ha på sitt skogsbruk. Eleven skall få en insikt och kunskaper hur man kan bruka skogen på andra sätt än att avverka skogen, t.ex. skogens sociala värden så även det kan tas med i avkastningskalkylen. Elever som har gått skogsinriktningen beräknas att efter avslutad utbildning kunna jobba med t.ex. maskinförare, maskin service, och alla typer av naturvård (Skolverket, 2011).

Efter kortare intervjuer med alla elever i NPS10 från Ljusdal visas följande, (personligt meddelande, NPS10). 60 procent av eleverna jobbar idag i skogen, 20 procent har jobb men icke i skogen, 12 procent är arbetslösa och 8 procent pluggar vidare.

Figur 2.3 Andelen av vad eleverna gör två år efter studenten. Färgen visar vilken profil eleven valde

3. MATERIAL OCH METODER

Rapporten är gjord för att undersöka om en "prova på dag" på ett naturbruksgymnasium ger ett större intresse för att ungdomar som går i åttonde klass, att söka till ett naturbruksgymnasium med inriktning skog. För att göra detta valde författaren att använda sig av enkäter. En enkät före och en enkät efter "prova på" dagen.

Kapitlet som kommer tänker författaren beskriva enkäterna samt hur upplägget för "prova på" dagen gick till.

3.1 Enkäten

För att kunna göra en enkät så måste man först ställa upp problemet eller det som undersökningen ska svara på. Syftet med en sådan här enkät är att få fram ett resultat som skolan kan fatta ett beslut efter, för att i framtiden kunna använda sig av denna typ av arrangemang (Trost J, 2012). Denna undersökning är tydligt avgränsad både i urvalsgrupp och vad författaren förväntar sig för svar, och författaren är väl införstådd med problemet med rekrytering till naturbruksgymnasiet.

En kvantitativ eller kvalitativ studie, skillnaden kan vara lite svår att få grepp om. En kvantitativ enkät använder man sig ofta av siffror men kan även vara en skala av någonting t.ex. mycket bra, bra, inte bra. En kvalitativ studie är om man lyckas att undvika dessa typer av frågor. Dessa två undersökningsmetoder går att kombinera. Gäller undersökningen t.ex. hur många, hur ofta eller hur vanligt bör man välja att göra en kvantitativ studie. Vill man istället förstå och hitta någon typ av mönster så är det en kvalitativ studie som ska väljas (Trost, 2012). Författaren har i denna undersökning valt att kombinera dessa två undersökningsmetoder som anges ovan.

Reliabilitet alternativt tillförlitlighet i en undersökning betyder att vid tillfället för undersökningen ska den vara så stabil att slumpen inte kan spela in. Ett bra exempel på detta är att alla som är med i undersökningen ska ha samma förutsättningar vid tillfället som undersökningen utförs. Är reliabiliteten hög bör man vid upprepade undersökningar få ungefär samma resultat, dock har man då förutsatt ett statistiskt förhållande. Deltagarna i undersökningen får hela tiden ny information och kan ändra uppfattning vilket gör att man bör förvänta sig ett annat resultat om undersökningen genomförs vid en annan tidpunkt (Trost, 2012). Författaren har tagit hänsyn till det han läst i denna undersökning i och med att författaren valt att göra en undersökning innan prova på dagen och en efter för att kunna dra nytta av detta.

En inbjudan (bilaga 1) skickades ut till Bergsjö centralskola (Nordanstigs kommun) och till Fränsta skola (Ånge kommun) när bägge skolorna hade tackat ja påbörjades arbetet med enkäterna. Enkäterna har gjorts av författaren tillsammans med Olle Gunnarsson representant för naturbruksgymnasiet Ljusdal. Tillsammans med Olle togs en enkät nummer ett fram med 12 frågor (bilaga 2) som författaren och Olle tyckte var lämpliga för att täcka de frågor som naturbruksgymnasiet Ljusdal och författaren kändes relevanta. Enkäten mejlades till Fränsta där författaren fick hjälp av personal på skolan att få eleverna att fylla i den. Enkätsvaren mejlades tillbaka till

författaren av rektor på Fränsta skola. Enkäten som besvarades av eleverna i Bergsjö centralskolan var författaren själv på plats och fick den ifylld. Från Fränstaskolan kom 18 elever, de var elever som svarade att skog är intressant eller mycket intressant. Från Bergsjö kom 11 elever som svarat på enkäten. De elever som valdes ut så tillfrågades alla elever om de vill komma på besök. Författaren och Olle G ansåg att inga elever skulle tvingas vara där, alla elever som deltog i undersökningen var där av egen fri vilja. När elevantalet var fastställt och planeringen var igång så modifierades enkät nr ett en aning till att bli enkät nr två (bilaga 3). Undersökningen är redovisad så att endast de elever som var med och svarade på bägge enkäterna är med i undersökningen.

3.2 "Prova på" dagen

Planeringen av "prova på" dagen började ca 2 månader innan själva genomförandet av dagarna i fråga. Programmet sattes ihop tillsammans med Olle Gunnarson från naturbruksgymnasiet Ljusdal. Resultatet av den första enkäten avgjorde hur många elever som skulle få erbjudande att komma och se naturbruksgymnasiet. Utifrån den enkäten så sattes ett lämpligt program ihop där eleverna fick se de flesta delarna av vad naturbruksgymnasiet har att erbjuda. På alla stationer och som guider fanns elever från naturbruksgymnasiet Ljusdal. I undersökningen användes följande stationer:

- Skotar och skördar simulator
- Naturbruk Ljusdals maskiner (skotare samt fasta kranar)
- Fyrhjulingsbana
- Jaktsimulator
- Tipspromenad
- Information om naturbruk Ljusdal och Skogsmästarskolan

Dagen började med att eleverna anlände med buss där författaren hälsade alla elever välkomna och en kort genomgång om vad som var dagens tänkta innehåll. Eleverna delades sedan in i grupper för att kunna utnyttja stationerna så effektivt som möjligt. Vi försökte dela upp eleverna så hälften kunde börja på de två stationer som var placerade på körplanen och andra halvan på stationer som var placerade i själva skolbyggnaden. På stationen skotar och skördar simulator hade gymnasiet två simulatorer från Komatsu där eleverna fick prova att köra både skotare och skördare på ett säkert och bra sätt med instruktion från två elever som går på gymnasiet. (Författaren har tillåtelse från alla som är med på bilderna att använda sig av dem i arbetet.)

Figur 3.1 Elever från Nordanstigs kommun kör skotar simulator. (foto: Jonas Andersson)

Från skördar- och skotarsimulatorens gick eleverna vidare till nästa station som var jaktsimulatorens. Eleverna fick där instruktioner av en LjUSDalselev som skötte detta och hjälpte eleverna med rätt anläggning och visade var på djuret man ska skjuta för att skjuta ett bra skott. Sen avbrott för grilllunch som bestod av hamburgare på körplanen.

Figur 3.2 Elever från Nordanstigs kommun får instruktioner på hur man ska skjuta för att skjuta rätt. (foto: Jonas Andersson)

Under promenaden till körplanen så var tipspromenaden uppsatt så eleverna gjorde halva antalet frågor när de gick upp till körplanen och andra halvan när de gick ner. De grupper elever som då hade varit på körplanen fick då gå ner och göra stationerna som låg belägna i skolbyggnaden.

Stationerna som var på körplanen var körning av skolans skotare, där eleven fick instruktion av en LjUSDalselev för att kunna framföra skotaren på ett bra sätt och sedan körde eleven under handledning skotaren runt en given terrängbana.

Figur 3.3 En Nordanstigslev får instruktioner på skotaren. (foto: Jonas Andersson)

Körning av fasta kranar fick eleverna också testa med en Ljudalselev som hjälp för att lära sig snabbt och enkelt kranens olika funktioner och på så vis kunna lyckas att lasta av och på ett lass på dessa. Nästa station var fyrhjulingsbanan där fick eleverna testa att köra fyrhjuling på en bana som Ljudalselever hade gjort i ordning.

Figur 3.4 En Nordanstigslev kör på fyrhjulingsbanan. (foto Jonas Andersson)

När dagen började närma sig sitt slut och alla elever hade fått varit på alla stationerna och testat, så samlades alla elever in i en lektionssal på skolan. Information om skolan gav Olle Gunnarsson och författaren gav en kortare information om Skogsmästarskolan. Efter informationen så fick eleverna facit på tipsrundan och där delades ett finare pris ut till den som kom på första plats en ryggsäck. Tröstpris till alla andra varsin mugg. Efter alla moment gjordes enkät nr två för att kunna ha att jämföra med resultatet som författaren fick innan "prova på" dagen.

Figur 3.5 Nordanstigs elever får information om naturbruksgymnasiet Ljusdal (foto: Jonas Andersson)

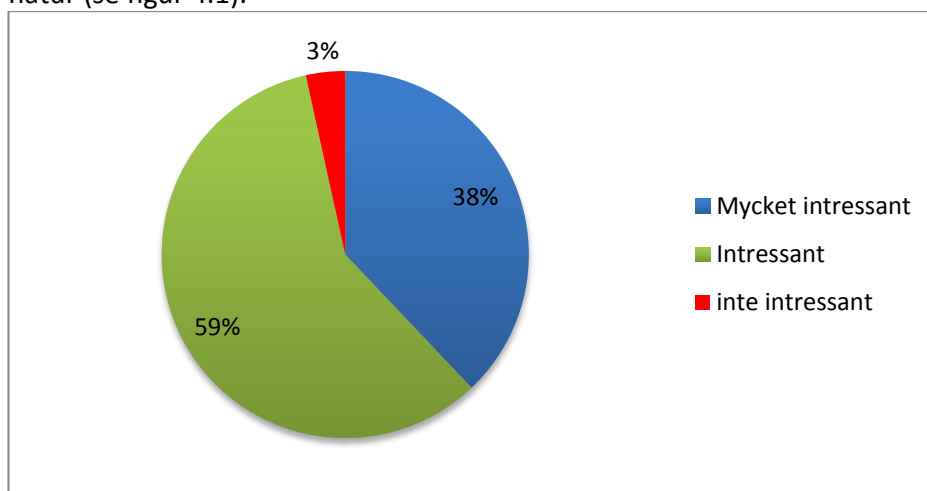
4. RESULTAT

Kapitlet som följer redovisar resultatet av enkäten före "prova på" dagen och efter samt jämförelser. I undersökningen före fick 29 elever erbjudande att komma till Naturbruksgymnasiet i Ljusdal. På "prova på" dagen var det 33 elever som deltog i den andra enkäten.

Större delen av svaren anges i procent, några kommer att anges i en femgradig betygsskala. Författaren använder sig av figurer för att visa resultatet.

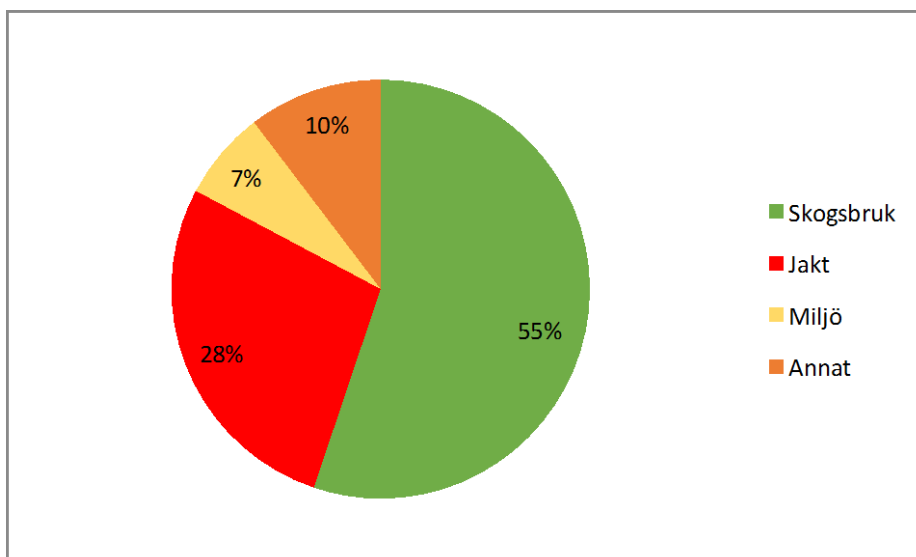
4.1 Generellt intresse

För att veta hur eleverna ställer sig till skog och natur ställdes en fråga för att kunna sammanställa hur många elever som skulle få åka på att prova på dagen i Ljusdal. Detta gjordes genom att lägga vikten på de elever som tyckte skog och natur är mycket intressant eller intressant. 38 % tyckte skog och natur var mycket intressant, 59 % tyckte det var intressant och 3 % tyckte inte det var intressant med skog och natur (se figur 4.1).

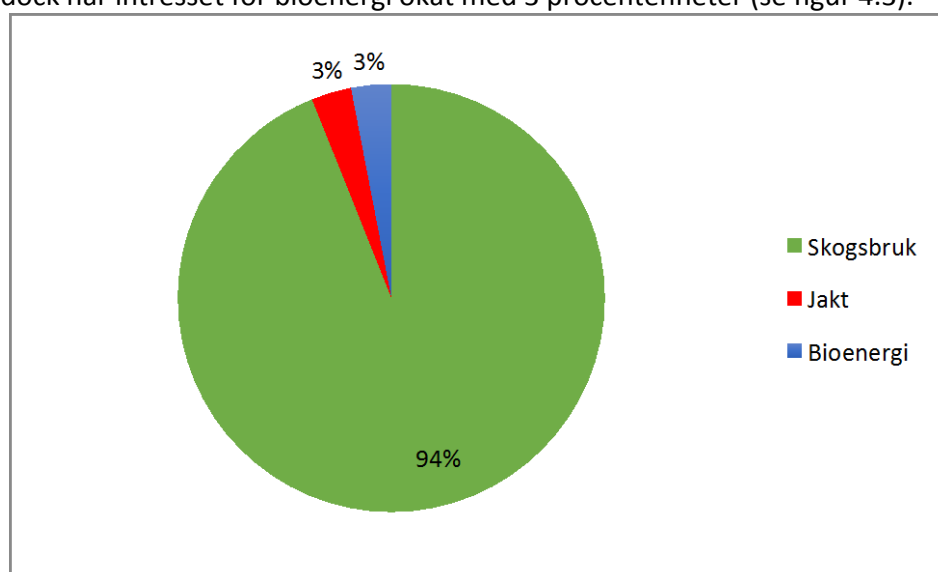
Figur 4.1 Intressant för skog och natur i urvalsgruppen.

Frågan om intressant för skog och natur ökat svarade alla 33 st. som deltog i undersökningen ja. Deltagarna i undersökningen som tyckte det var intressant eller mycket intressant med skog och natur, hade intresset fördelat på några olika kategorier skogsbruk/maskin, jakt, bioenergi, miljö eller annat. Innan "prova på" dagen såg fördelningen ut skogsbruk 55 %, Jakt 28 %, bioenergi 0 % miljö 7 % och annat 10 % (se figur 4.2).

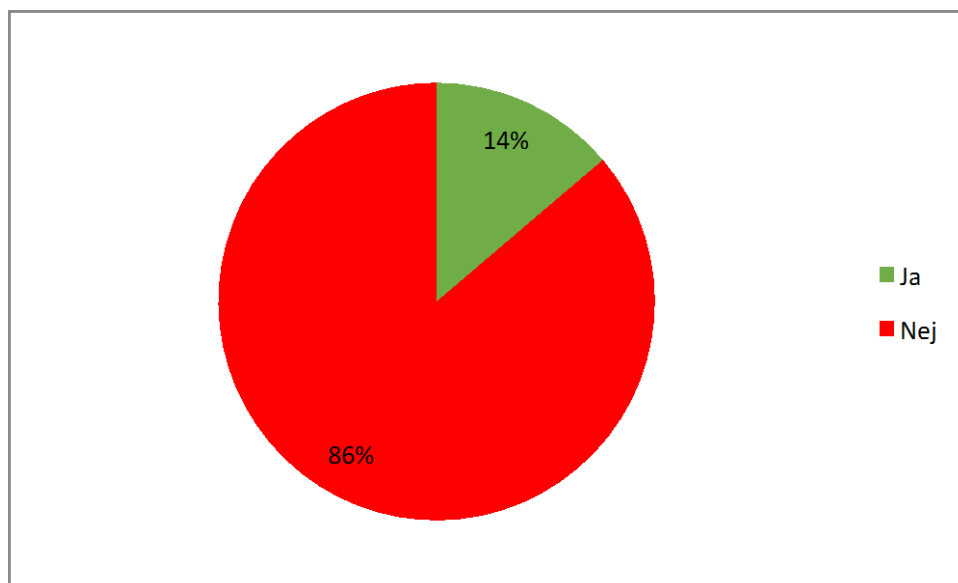
Figur 4.2 Intressefördelningen innan "prova på" dagen inom skog och natur.

Efter "prova på" dagen såg intressefördelningen ut som följande, intresset för skogsbruk/maskiner har ökat med 39 procentenheter till 94 procentenheter, jakt har sjunkit med 25 procentenheter till 3 procentenheter, miljö och annat har sjunkit till 0 dock har intresset för bioenergi ökat med 3 procentenheter (se figur 4.3).

Figur 4.3 Intressefördelningen efter "prova på" dagen inom skog och natur.

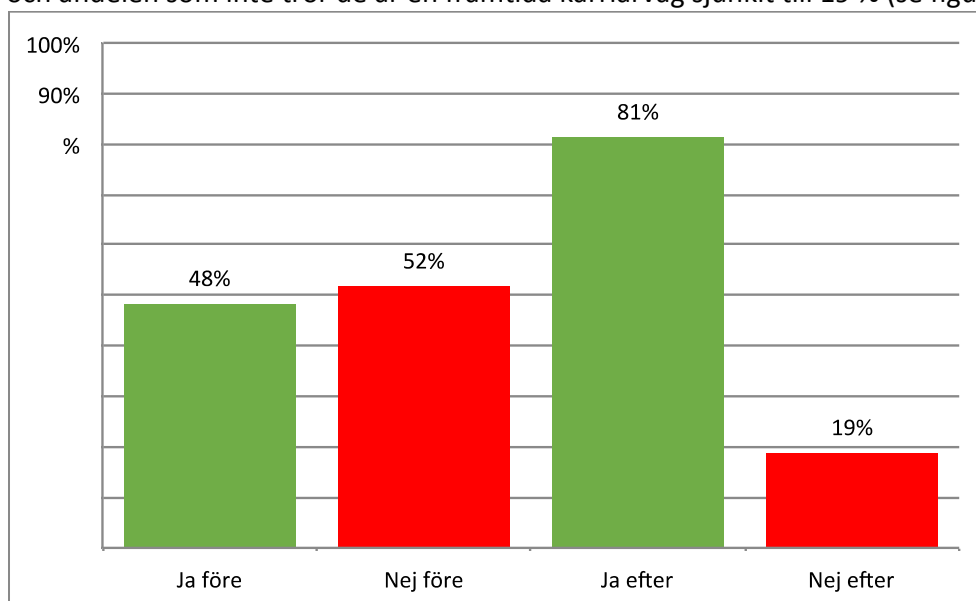
14 % av eleverna hade haft praktik/APL inom skogsbranschen innan "prova på" dagen. 86 % av eleverna hade inte haft praktik/APL inom skogsbranschen före "prova på" dagen (se figur 4.4).

Figur 4.4 Andelen elever som har haft praktik/APL inom skogsbranschen.

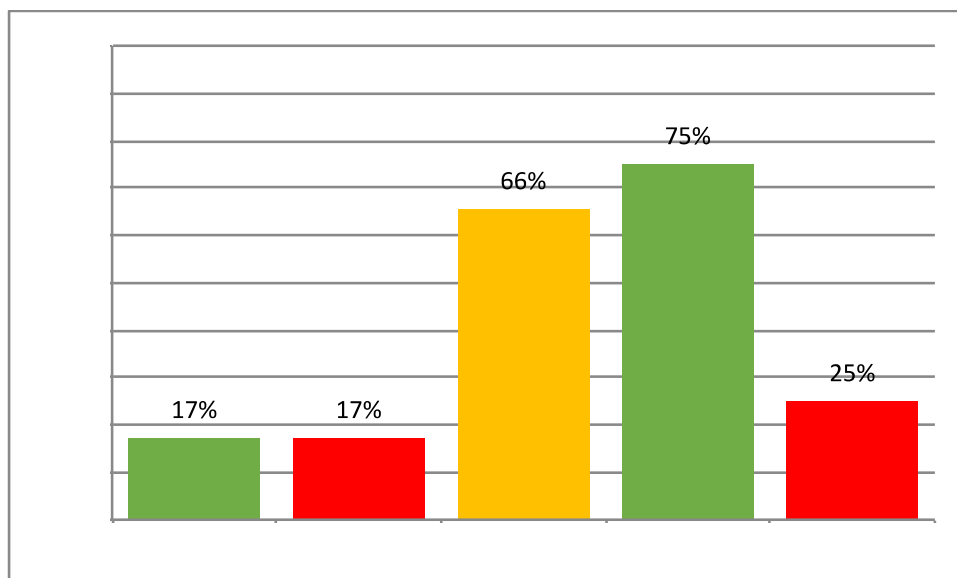
4.2 Sökande till naturbruksprogrammet skog

Innan "prova på" dagen så svarade 48 % att de tror att skogsbranschen är en framtida karriärväg, 52 % svarade nej. Efter "prova på" dagen så har andelen som tror skogsbranschen är en framtida karriärväg ökat med 33 procentenheter, till 81 % och andelen som inte tror de är en framtida karriärväg sjunkit till 19 % (se figur 4.5).

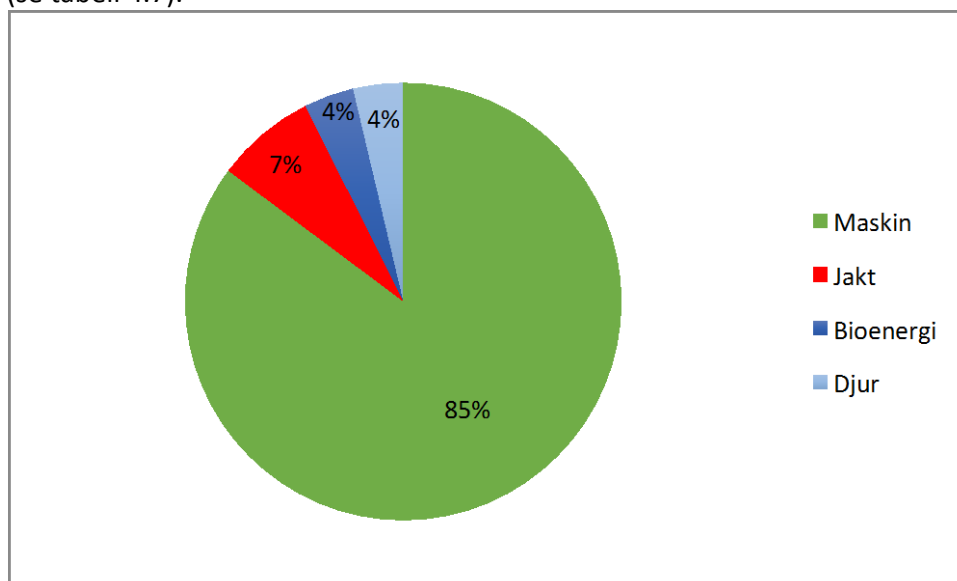
Figur 4.5 Andelen före och efter "prova på" dagen som anser att skogsbranschen är en framtida karriärväg.

17 % av eleverna kunde tänka sig att söka till naturbruksprogrammet skog före "prova på" dagen. 17 % kunde inte tänka sig att söka naturbruksprogrammet skog. 66 % kunde kanske tänka sig att söka naturbruksprogrammet skog. Efter "prova på" dagen kunde 75 % av eleverna tänka sig att söka till naturbruksprogrammet skog, 25 % av eleverna kunde inte tänka sig att söka till naturbruksprogrammet skog efter "prova på" dagen (se figur 4.6).

Figur 4.6 Andelen elever som kan tänka sig att söka skog i kommande gymnasieval före och efter "prova på" dagen.

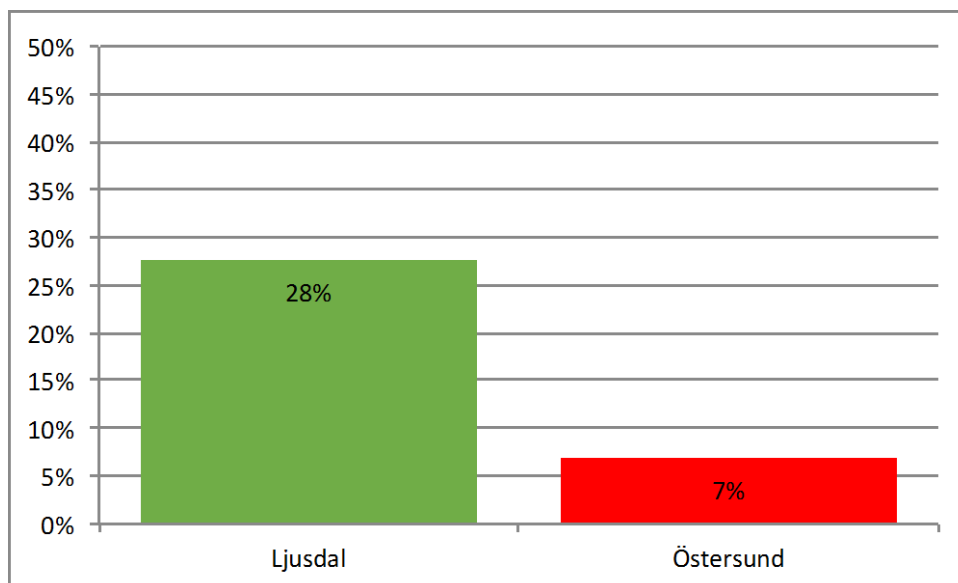
Efter "prova på" dagen då eleverna fått en inblick i vad naturbruksgymnasiet Ljusdal har att erbjuda, så ställdes frågan om vilken inriktning eleven kunde tänka sig att välja, 85 % svarade att de ville gå maskinprofilen, 7 % svarade att de ville gå jaktprofilen, 4 % svarade bioenergiprofilen och 4 % svarade att de ville gå djurvård (se tabell 4.7).

Figur 4.7 Andelen elever som om de väljer naturbruksprogrammet väljer respektive inriktning.

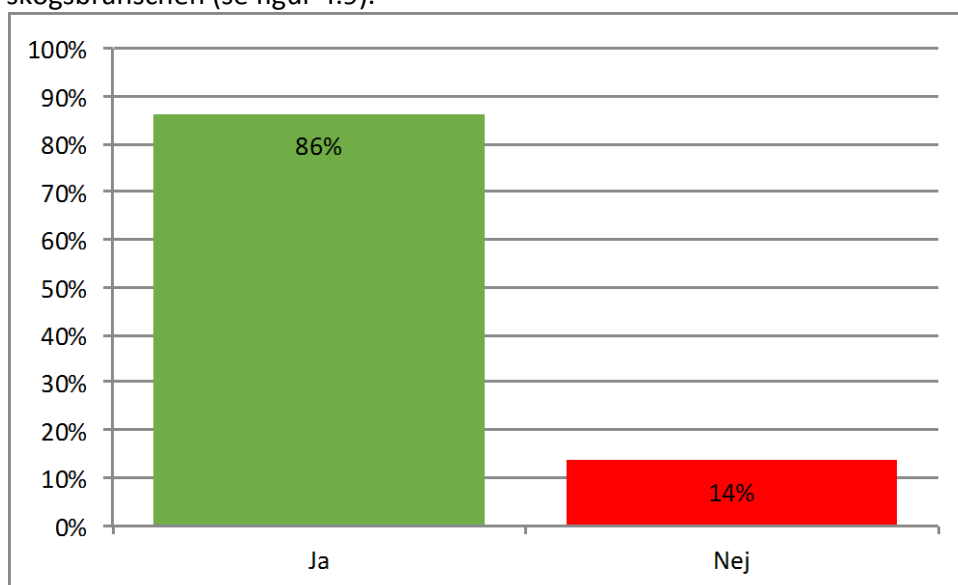
4.3 Kännedom om naturbruksgymnasiet

28 % av eleverna som deltog i studien kände till naturbruksgymnasiet Ljusdal, 7 % av eleverna kände till ett naturbruksgymnasium i Östersund (se figur 4.8). Av de elever som kände till naturbruksgymnasiet Ljusdal, var 88 % av dem från Nordanstigs kommun.

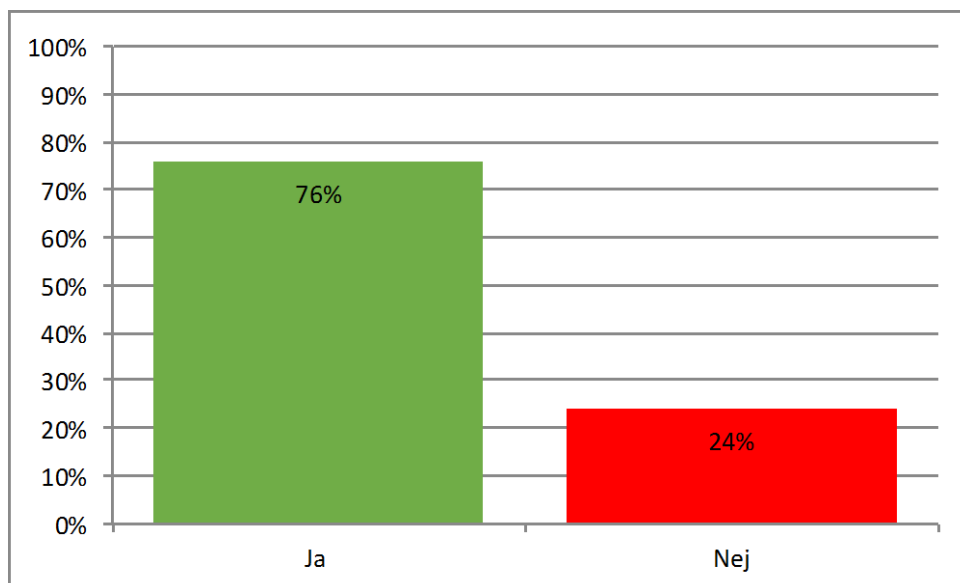
Figur 4.8 Andelen elever som känner till ett naturbruksgymnasium och var.

86 % av eleverna känner någon som jobbar inom skogsbranschen (maskinförare, skogsvårdsarbetare, virkesköpare etc.) och 14 % som inte känner någon inom skogsbranschen (se figur 4.9).

Figur 4.9 Andelen elever som känner någon som jobbar inom skogsbranschen.

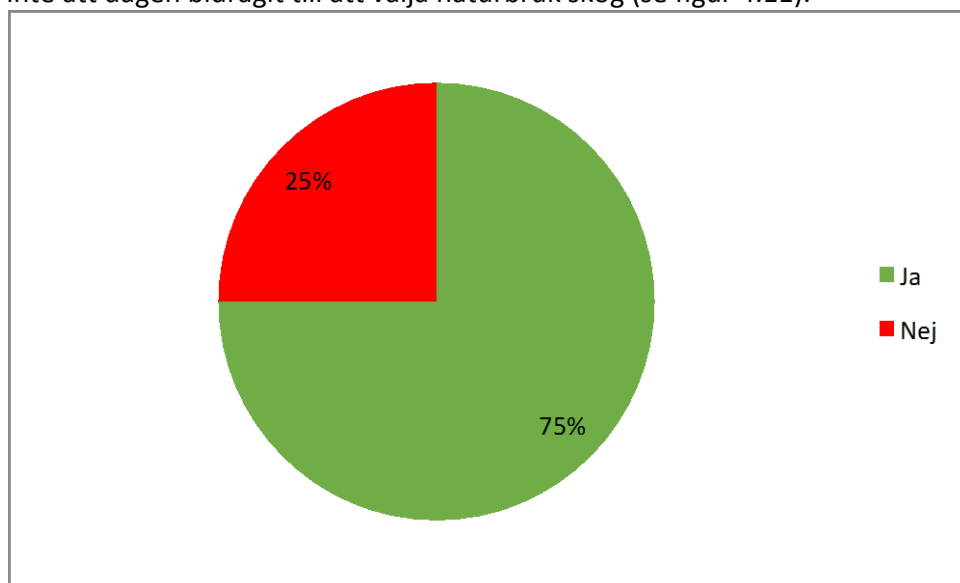
76 % av eleverna som idag tillbringar tid i skogen/naturen med sin familj är och 24 % tillbringar ingen tid i skogen med sin familj (se figur 4.10). Några exempel på aktiviteter som eleverna angav var plocka bär/svamp, jakt, fiske, promenader och rida.

Figur 4.10 Andelen elever som tillbringar tid i skogen/naturen med sin familj.

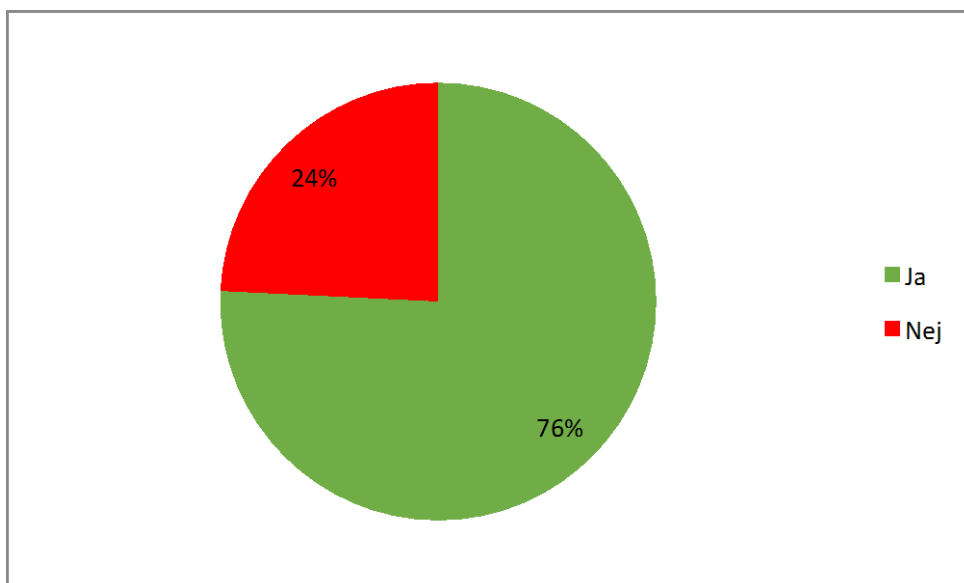
4.3 "Prova på" dagen

75 % av eleverna anser att få komma till naturbruksgymnasiet i Ljusdal på en "prova på" dag har bidragit till att de kommer att söka sig till naturbruk skog. 25 % tyckte inte att dagen bidragit till att välja naturbruk skog (se figur 4.11).

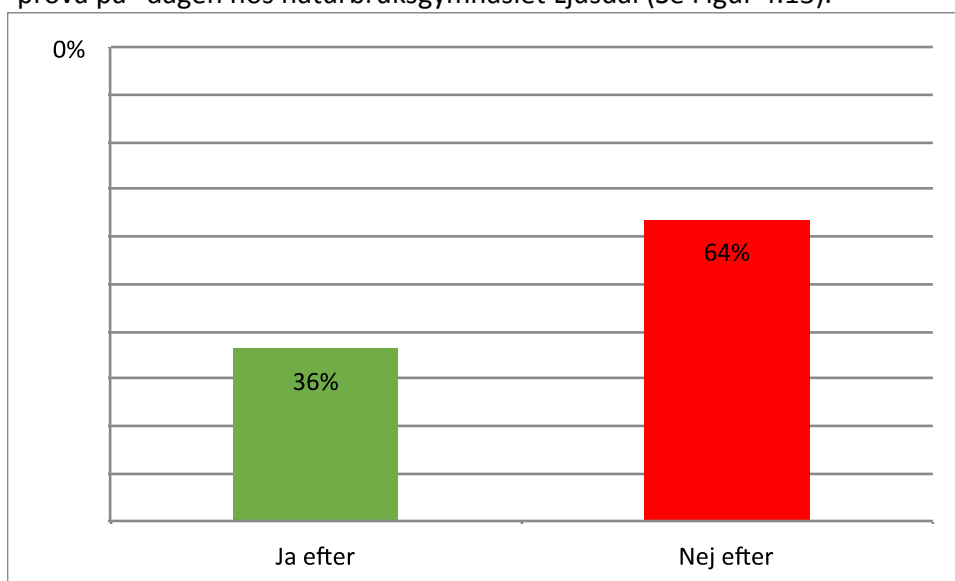
Figur 4.11 Andelen elever som anser att "prova på" dagen bidragit till att fatta ett beslut att söka naturbruk skog.

76 % av eleverna kommer försöka att få nästa års praktik/APL inom skogssektorn. 24 % kommer inte söka nästa års praktik/APL inom skogssektorn (se figur 4.12).

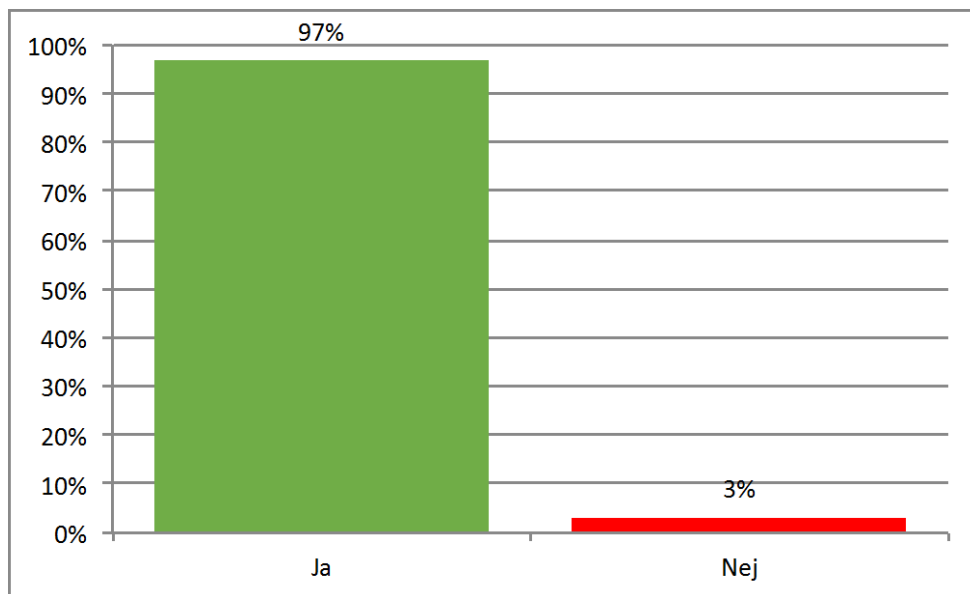
Figur 4.12 Andelen elever som kommer söka nästa års praktik/APL inom skogssektorn

36 % av eleverna vill efter "prova på" dagen spendera mer tid med sin familj i skogen är, 64 % vill inte spendera mer tid i skogen/naturen än vad de gör i dagsläget trots "prova på" dagen hos naturbruksgymnasiet Ljusdal (Se Figur 4.13).

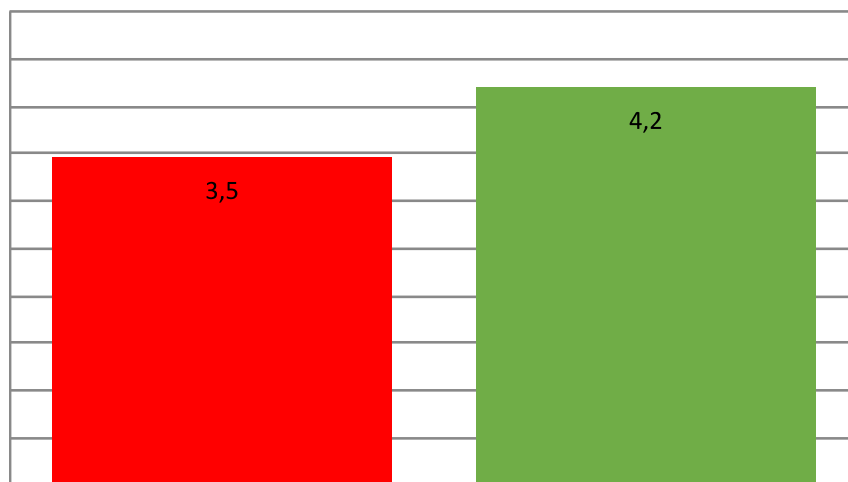
Figur 4.13 Andelen elever som vill tillbringa mer tid i skogen/naturen efter att "prova på" dagen var genomförd.

Av eleverna som besökte naturbruksgymnasiet Ljusdal tror 97 % att nästa års åttondeklassare skulle vilja åka på en "prova på" dag. 3 % av eleverna trodde inte att nästa års åttondeklassare ville åka på en "prova på" dag (se figur 4.14).

Figur 4.14 Andelen elever som tror att nästa års åttonde klassare vill åka på en "prova på" dag på naturbruk Ljusdal.

Intresset för skogsbruk mättes på en femgradig skala, innan "prova på" dagen och en mätning efter "prova på" dagen. Intresset före mätning var 3,5 i medelvärde efter "prova på" dagen blev intresset 4,2 i medelvärde (se figur 4.15). Medelvärdet har ökat med 0,7 i betygsskalan.

Figur 4.15 Intresset för skogsbruk på en femgradig skala före och efter "prova på" dagen.

5. DISKUSSION

I kapitlet som följer kommer författaren att diskutera och analysera samt försöka dra en slutsats av resultatet på studien. Har "prova på" dagen på Ljusdalsnaturbruksgymnasium gett ett ökat intresse för naturbruksgymnasiet och skog/skogsbruk hos åttondeklassare i Nordanstig och Fränsta?

Det generella intresset låg ungefär på vad jag hade förväntat mig att det skulle göra i urvalsgruppen. Eftersom det var eleverna med ett högt eller måttligt intresse för skog och natur jag och min handledare valde att lägga fokus på i undersökningen (se figur 4.1). Vi hade redan några intresserade elever som skulle kunna tänka sig att gå naturbruksgymnasiet skog. Hur intresset var fördelat innan "prova på" dagen var också något jag hade förväntat mig då större delen av eleverna som deltog har skoglig anknytning. Resultatet av det tror jag är därför skogsbruk/maskin väger tung i resultatet (se figur 4.2) 55 % valde skogsbruk/maskin som mest intressant, jakt var även en stor andel på 28 % vilket också var förväntat. Miljö och annat nämndes även med 17 % tillsammans.

Resultatet efter undersökningen förvånade mig däremot där intresset för skogsbruk/maskiner hade ökat till 94 %, dock hade ju större delar av "prova på" dagens innehåll just haft maskiner med. Jag trodde ändå inte att det skulle vara så utslagsgivande. Frågan om vilken inriktning som verkar mest spännande var maskinerna högst representerade, 85 % av eleverna som deltog hade valt maskininriktningen, 7 % hade valt jakt, 4 % bioenergi och 4 % hade valt djur. Det tror jag också beror på att dagen mestadels hade innehållit mycket maskiner.

Andelen som tillbringar tid i skogen med sin familj i skogen/naturen var också betydligt högre än jag trodde den skulle vara. Elever som tillbringar tid med sin familj i skogen är 76 % (se figur 4.10), men både Nordanstigsområdet och Fränstaområdet är kända "skogsbbygder" och jag antar att det är många föräldrar som har det som tradition att ta vara på lite av vad skogen har att erbjuda (de exempel jag fick var ju som nämns i resultatdelen bär/svamplockning, jakt och ridning). Av eleverna som deltog i studien ville 36 % (se figur 4.13) tillbringa mer tid i skog/natur.

Skog/natur är ju lite av en definitionsfråga och skog/natur är ju något helt annat för en 14 åring än för någon i en äldre åldersgrupp. Andelen elever som känner någon inom skogssektorn var också stor 86 % (se figur 4.9) så att de kände någon inom skogssektorn. Det tror jag kan ha ett samband med det resultat som nämns ovan med hur mycket tid som eleven spenderar med sin familj i skogen/naturen.

Frågan gällande om skogsbranschen är en framtidsbransch var det innan "prova på" dagen 48 % som trodde det kunde vara någonting att satsa på i framtiden. Efter "prova på" dagen så trodde 81 % (se figur 4.5) att skogsbranschen skulle vara någonting att satsa på en ökning med 33 procentenheter. Jag tycker att det är en spännande ökning som går att reflektera över. Jag tror att det beror på att många som svarade nej på frågan första gången inte riktigt hade vetskap om vad skogsbranschen är och vad man får lära sig på ett naturbruksgymnasium. "Prova på" dagen öppnade antagligen ögonen för många elever.

Många av eleverna som deltog i studien som nämns ovan kände många som jobbade inom skogsbranschen därför kan man tycka att det är lite konstigt att bara 14 % (se figur 4.4) hade haft praktik/APL inom skogsbranschen. Efter att eleverna hade fått varit på "prova på" dagen så ville 76 % av eleverna söka nästa års praktik/APL inom skogsbranschen. Jag tror detta beror på det som jag nämner tidigare i diskussionen dvs. bristen på kunskap om vad det handlar om att verka inom skogsbranschen. Min tolkning av det är att efter "prova på" dagen så har kunskaper och kännedom ökat hos några elever.

De eleverna som deltog i studien som redan innan "prova på" dagen ville gå naturbruksgymnasiet skog i Ljusdal var 17 % och de elever som svarade kanske var 66 % (se figur 4.6). Kan bero på att eleverna inte riktigt visste vad naturbruksgymnasiet skog innebär. På så vis fick vi vår största fokusgrupp i undersökningen. Från de 17 % av eleverna som svarade direkt ja, innan "prova på" dagen, till att 75 % av eleverna som deltog svarade att de kunde tänka sig att söka naturbruksprogrammet, tycker jag indikerar på att man kan öka intresset för naturbruksgymnasiet skog.

Jag hade även en fråga där eleverna skulle sätta på en femgradig skala hur intressant skogsbruk var innan prova på dagen så hade jag ett medelvärde på 3,5 (se figur 4.15). Någonstans lite över mitten på intresseskalen vilket jag tror beror på att eleverna har lite förståelse för skog och skogsbruk även om man inte har något brinnande intresse pga. att många av eleverna har skogsanknytning. Efter "prova på" dagen hade värdet ökat till 4,2 på den femgradiga skalan, vilket som jag återkommande säger är att eleverna på högstadiet inte vet att det finns och inte vet vad det innebär.

Av eleverna som deltagit i studien tror 97 % (se figur 4.14) att nästa års åttondeklassare vill åka på en "prova på" dag. Om det beror på att de har tyckt att dagen varit rolig eller om det är för att "slippa" vanliga skolan är svårt att säga men av vad man kan tyda på de andra frågorna så tolkar jag det som att många är nöjda över dagen.

Eleverna som kände till att ett naturbruksgymnasium finns var 35 % av de som var med i undersökningen (se figur 4.8), det var större del av Nordanstigseleverna som kände till Ljusdals naturbruksgymnasium. Det tror jag beror på att någon elev som redan går på Ljusdals naturbruksgymnasium känner någon eller har ett syskon osv. för att byarna inte är större än så i norra Hälsingland eller Västernorrland.

Resultatet från undersökningen bör i detta fall tolkas med största försiktighet för att reliabiliteten är hög men validiteten är låg. Men utifrån egna erfarenheter, personliga meddelanden och resultatet från denna undersökning vågar jag påstå att det finns en tendens till att jag har fått svar på alla frågeställningarna som jag och min uppdragsgivare ställde oss när arbetet började. Att man kan genom en "prova på" dag lyckas att rekrytera elever till naturbruksgymnasiet och öka intresset för skog och skogsbruk hos ungdomar. Vidare forskning skulle behöva göras inom ämnet för att kunna fastställa mitt resultat, det skulle kunna vara en D-uppsats för en jägmästare. För att kunna öka omfattningen på studien och få fler elever att delta

för att få mer data att arbeta med, även de elever som inte vill delta kan man ev. intressera mer.

6. SAMMANFATTNING

Ett problem som hela skogssverige står inför är bristen på personal som vill arbeta i den skogliga sektorn, oavsett om det är skogsvårdsarbete, maskinförare o.s.v. Denna studie är inriktad mot att kunna rekrytera elever till naturbruksgymnasiet skog, öka förståelsen för vad skogsbruk är för ungdomarna, samt öppna ögonen för att naturbruksgymnasiet finns.

Litteraturstudien för detta arbete har riktat sig mot naturbruksgymnasiet Ljusdal, skogen i skolan, SLA (skogs och lantbruksarbetsgivarna) och nya gymnasiereformen GY-11. Naturbruksgymnasiet Ljusdal erbjuder en skogsutbildning med tre inriktningar maskin, jakt och bioenergi. En stor andel av eleverna som går ut därifrån har arbete när de går ut. Skogen i skolan är en organisation som arbetar för att få ut information om skog till skolorna, samt ta fram pedagogiskt material med skogsinriktning. Skogen i skolan hjälper även till med att skapa så kallade skolskogar. SLA hjälper elever att få komma på praktik inom skogsbranschen dels med kontakter och lite ekonomiskt stöd till entreprenörerna. Nya gymnasiereformen innebär att man har delat upp gymnasiet i två delar med studieförberedande program som ger behörighet till att läsa vidare på universitet, samt ett yrkesförberedande program som förbereder eleven att direkt efter gymnasiet komma ut i arbetslivet.

Genom att i samarbete med naturbruksgymnasiet i Ljusdal anordna en "prova på" dag för elever som gick i åttondeklass på Bergsjö centralskola och Fränsta skola. Under "prova på" dagen fick eleverna prova det naturbruksgymnasiet har att erbjuda, t.ex. skotarkörning, jaktsimulator, skotar- och skördarsimulator samt även prova att köra terränghjuling. Studien är gjord med hjälp av enkäter, en enkät gjordes före "prova på" dagen och en enkät gjordes efter "prova på" dagen. 29 elever deltog i den första enkäten och 33 deltog i den andra enkäten.

Av eleverna som deltog i studien visste 35 % av eleverna att det fanns naturbruksgymnasium. Eleverna fick i enkäten på en femgradigskala sätta ett värde på hur intressant de tycker att det är med skog och skogsbruk, där 5 var väldigt intressant och 1 var inte alls intressant. Före "prova på" dagen svarade eleverna i genomsnitt 3,5 på skalan, efter "prova på" dagen svarade eleverna i genomsnitt 4,2 på intresseskalan. 75 % av eleverna som deltog i studien kunde efter "prova på" dagen tänka sig att söka till naturbruksgymnasiet tack vare att de har fått informationen vad naturbruk handlar om och de deltagit på "prova på" dagen. Av de elever som deltog i studien ville 85 % gå maskininriktningen. Alla elever som fick frågan om besöket på naturbruksgymnasiet Ljusdal har ökat intresset för skog och skogsbruk var svaret från alla 33 eleverna ja.

7. REFERENSLISTA

7.1 Publikationer

Bergquist L. (2008) Viktiga egenskaper hos framgångsrika svenska skolor (Arbetsrapport 229 2008, Examensarbete 30hp D)

Framtidsvägen – en reformerad gymnasieskola (SOU 2008:27) (2008) Edita, Stockholm 2008

Gymnasieskolan 2011, Skolverket (2011), tryckt av Edita, Västerås 2011.

Regeringens proposition 2008/09:199 Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan, Stockholm 13/5-09

Trost, J. 2012, Enkätboken. 4:1. Uppl. Lund: Studentlitteratur

7.2 Internetdokument

Länk A: *Arbetsförmedlingen* (2015). [Online] Tillgänglig:

<http://www.arbetsformedlingen.se/For-arbetssokande/Yrke-och-framtid/Yrkeskompassen.html?url=1119789672%2FYrkeskompassen%2FYrkespragnos.aspx%3Fy%3D614%26s%3D6140%26b%3D&sv.url=12.78280711d502730c1800078> [2015-03-13]

Länk B: *Arbetsförmedlingen* (2015). [Online] Tillgänglig:

<http://www.arbetsformedlingen.se/For-arbetssokande/Yrke-och-framtid/Yrkeskompassen.html?url=1119789672%2FYrkeskompassen%2FYrkespragnos.aspx%3Fy%3D833%26s%3D8331%26b%3D5558&sv.url=12.78280711d502730c1800078> [2015-03-13]

Länk C: *Slottegymnasiet Ljusdal* (2015). [Online] Tillgänglig:

<http://www.slottegymsnaset.se/program/varaprogram/naturbruksprogrammetn/inriktningskog.4.1ba6208512b7d9c51e080002880.html> [2015-03-09].

Länk D: *Slottegymnasiet Ljusdal* (2015). [online] Tillgänglig:

<http://www.slottegymsnaset.se/program/varaprogram/naturbruksprogrammetn/inriktningskog/maskin.4.1ba6208512b7d9c51e080002902.html> [2015-03-10]

Länk E: *Slottegymnasiet Ljusdal* (2015). [Online] Tillgänglig:

<http://www.slottegymsnaset.se/program/varaprogram/naturbruksprogrammetn/inriktningskog/jakt.4.1ba6208512b7d9c51e080002894.html> [2015-03-10]

Länk F: *Slottegymnasiet Ljusdal* (2015). [Online] Tillgänglig:

<http://www.slottegymsnaset.se/program/varaprogram/naturbruksprogrammetn>

[b/inriktningskog/bioenergi.4.1ba6208512b7d9c51e080002887.html](http://www.sla-arbetsgivarna.org/bioenergi.4.1ba6208512b7d9c51e080002887.html) [2015-03-10]

Länk G: Skogen i skolan (2016). [Online] Tillgänglig:
<http://www.skogeniskolan.se/om-oss/var-verksamhet> [2016-06-20]

Länk H: Skogen i skolan (2016). [Online] Tillgänglig:
<http://www.skogeniskolan.se/skolskogar> [2016-06-20]

Länk I: SLA (2016). [Online] Tillgänglig:
http://www.sla-arbetsgivarna.org/skogen/kompetensforsorjning_1_5/skola-och-foretag [2016-06-20]

Länk J: SLA – riktlinjer för programråd, praktikstöd och marknadsföringsbidrag (2016). [Online] Tillgänglig
http://www.sla-arbetsgivarna.org/BinaryLoader.axd?OwnerID=a940fead-ac3a-4675-a66e-9393e2e71e4e&OwnerType=0&PropertyName=EmbeddedImg_13da90a4-7db5-43fe-9dca-fb5a0d918b1b&FileName=Riktlinjer+f%C3%B6r+programr%C3%A5d+praktikst%C3%B6d+och+marknadsf%C3%B6ringsbidrag.pdf&Attachment=False [2016-06-20]

Länk K: Regeringens proposition 2008/09:199 Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan, Stockholm 13/5-09 [Online] Tillgänglig
<http://www.regeringen.se/contentassets/2824a5088dd84af3b3d38ebe146c1e58/hogre-krav-och-kvalitet-i-den-nya-gymnasieskolan-prop.-200809199>
[2016-06-20]

7.3 Personliga meddelanden

Andreas Lehikoinen, Uvanå Skogs AB, 2015-03-16
Stefan Höglin, Maskin och demontering i Gnarp AB, 2015-03-16
Ronnie Ohlsson, Helsinge skog och service AB, 2015-03-17
Marcus Andersson, Baståsen skog och service KB, 2015-03-17
Alla elever i klass NPS10, 2015-03-16

8. BILAGOR

Bilaga 1	Inbjudan till skolorna	sida 36
Bilaga 2	Enkät 1	sida 37
Bilaga 3	Enkät 2	sida 39

Inbjudan till den bästa dagen på året, den dagen eleverna får dra åt skogen!

Era åttonde klassare är välkomna till besök på Ljusdals naturbruksgymnasium, en prova på dag där eleverna får se vad skogen har att erbjuda som nöje, upplevelser och en framtidsbransch.

Prelimenärt datum 25-26 maj

Jonas Andersson, Json0005@stud.slu.se , 070 3896542

Olle Gunnarsson, olle.gunnarsson@ljusdal.se , 073 2746234

Är du intresserad av miljöfrågor?

Ja ___ Nej ___

Vad är miljö för dig?

Vet du att naturbruksprogrammet – inriktning skog finns?

Ja ___ Nej ___

Om Ja skulle du kunna tänka dig att välja naturbruksprogrammet- inriktning skog?

Ja ___ Nej ___ Kanske ___

Om Ja vart ligger de då?

Har någon inom din familj skog? (föräldrar, mor- och farföräldrar, syskon till föräldrar)

Ja ___ Nej ___

Brukar du vara med någon i din familj i skogen?

Ja ___ Nej ___

Om Ja, vad gör ni i så fall?

Har du haft någon praktik (PRAO, arbetsplatsbesök) inom skogsbruket?

Ja ___ Nej ___

Enkät åttonde klassare

Namn _____

Klass _____

Har intresset för skogen/skogsbruk ökat av besöket på Ljusdals naturbruksgymnasium?

Ja ____ Nej ____

Vad har varit roligast av besöket? (beskriv kortfattat)

-

_____

_____

_____

_____

Vad är mest intressant efter idag?

Skogsbruk (maskiner) ____ Skogsbruk (motorsåg, röjsåg)

Jakt ____ Bioenergi ____

Annat

(fritext) _____

-

Om du ska sätta ett betyg på dagen på en skala 1-5 vad får den då?

Mycket bra 5 4 3 2 1

Inte bra

Vad tycker du om skogsbruk i Sverige på en skala 1-5 (efter idag)?

Mycket intressant 5 4 3 2

1 Inte intressant

Tror du efter idag att skogen är ett framtida yrke för dig?

Ja ____ Nej ____

Är du har du ändrat uppfattning för miljöfrågor?

Ja ____ Nej ____

Om du svarat Ja på vilket sätt?

_____

_____

_____

_____

Efter dagens besök tror att du kommer att välja naturbruksprogrammet- inriktning skog?

Ja ____ Nej ____

Vilken inriktning tror du att du kommer att välja då?

Maskin ____ Jakt ____ Bioenergi ____

Djurvård ____

Om du efter idag har bestämt dig för att söka till naturbruksgymnasiet i Ljusdal är de på grund av den här dagen?

Ja _____ Nej _____

Tror du att nästa års åttondeklassare skulle vilja åka på en sådan här skogsdag?

Ja _____ Nej _____

Kommer du efter idag att se till att ta med någon i din familj till skogen oftare än i dagsläget?

Ja _____ Nej _____

Om Ja, vad kommer du göra då?

Kommer du efter idag att försöka få nästa års praktik (PRAO, arbetsplatsbesök) inom skogsbruket?

Ja _____ Nej _____